

WPISUJE UCZEŃ

KOD UCZNI

--	--	--

DATA URODZENIA UCZNI

dzień		miesiąc		rok			

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY

☐ dysleksja

PRÓBNY EGZAMIN W TRZECIEJ KLASIE GIMNAZJUM Z ZAKRESU PRZEDMIOTÓW HUMANISTYCZNYCH „Olimpijskie wartości”

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 16 stron. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Na tej stronie i na karcie odpowiedzi wpisz swój kod i datę urodzenia.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach od 1. do 20. są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Odpowiada im następujący układ krerek na karcie odpowiedzi:

A	B	C	D
---	---	---	---

6. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zamaluj kratkę z odpowiadającą jej literą - np. gdy wybrałeś odpowiedź "A":

	B	C	D
---	---	---	---

7. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeżeli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz inną odpowiedź.

	B	C	
---	---	---	---

8. Rozwiązania zadań od 21. do 29. zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Ostatnia strona jest przeznaczona na *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

POWODZENIA!

GH-A1

OKE w Gdańsku

LISTOPAD 2003

Czas pracy:
120 minut

Liczba punktów
do uzyskania: 50

Zadania od 1. do 5. rozwiąż na podstawie tekstu I.

Tekst I

776 r. p.n.e.

W Olimpii odbyły się udokumentowane historycznie igrzyska olimpijskie ku czci Zeusa, w których udział mogli brać wolni Grecy. W czasie ich trwania ustawały w całej Grecji wojny i spory: ogłaszano „pokój boży”. Igrzyska sprzyjały realizacji greckiego ideału wychowawczego – kalokagatii¹. Zwycięzcy nagradzani byli gałązką oliwną. Dzisiaj często nazywamy igrzyska olimpijskie olimpiadą. W starożytności jednak olimpiadę rozumiano jako 4-letni cykl między igrzyskami. Przyjęto nawet system obliczania czasu zwany erą olimpijską, który polegał na określaniu roku w obrębie danej olimpiady. Np. rok 775 p.n.e. oznaczano jako drugi rok I olimpiady.

¹ kalokagatia (gr. kalos ‘piękny’ i agathos ‘dobry’) – grecki ideał arystokratycznego wychowania, harmonijnego rozwoju człowieka: połączenia urody ciała z „urodą” ducha.

393 r. n. e.

Cesarz rzymski Teodozjusz I Wielki² wydał edykt zakazujący organizacji igrzysk olimpijskich.

² Teodozjusz I Wielki (ok.347- 395), cesarz rzymski od 379 r.; w 380 r. ogłosił chrześcijaństwo religią panującą.

1894 r.

W Paryżu na wniosek barona Pierre’a de Coubertina³ działacze sportowi podjęli decyzję o „wskrzeszeniu igrzysk olimpijskich”. Został powołany Międzynarodowy Komitet Olimpijski (MKOl) kierujący ruchem olimpijskim.

³ Pierre de Coubertin (1863 - 1937), zasłużony działacz sportowy, inicjator nowożytnych igrzysk olimpijskich; przez 29 lat pełnił funkcję prezydenta MKOl-u.

1896 r.

6 kwietnia rozpoczęły się w Atenach Igrzyska I Olimpiady czasów nowożytnych. Odtąd organizację igrzysk olimpijskich MKOl powierza wybranym miastom.

1924 r.

Na Igrzyskach Olimpijskich w Paryżu po raz pierwszy wystąpili reprezentanci Polski. W wyścigu drużynowym na 4000 m polska czwórka kolarzy zdobyła srebrny medal.

1932 r.

Na X Igrzyskach Olimpijskich w Los Angeles Polak – Janusz Kusociński⁴ zdobył złoty medal w biegu na 10 000 m.

⁴ Janusz Kusociński, 1907–1940, lekkoatleta, długodystansowiec; mistrz olimpijski (1932), rekordzista świata, wielokrotny rekordzista kraju, zamordowany przez hitlerowców w Palmirach.

1964 r.

Powstały rok wcześniej Międzynarodowy Komitet Fair Play⁵ pierwszy raz przyznał dożne wyróżnienia w formie nagród głównych (Trofeum P. de Coubertina) i dyplomów honorowych.

⁵ fair play (ang.) - gra prowadzona w sposób nie tylko zgodny z przepisami, ale także piękny, szlachetny i uczciwy; pojęcie określające najistotniejsze wartości, jakie powinny cechować każdą walkę sportową.

2004 r.

XXVIII Igrzyska Olimpijskie odbędą się w sierpniu w Atenach.

Na podstawie: *Kronika sportu*, Warszawa 1993 r.

Zadanie 1. (0 – 1)

Zgodnie z tekstem I starożytni Grecy przez słowo *olimpiada* rozumieli

- A. igrzyska olimpijskie ku czci Zeusa.
- B. czteroletni okres między igrzyskami.
- C. zawody na terenach sportowych Olimpii.
- D. zawody sportowe w odstępach czteroletnich.

Zadanie 2. (0 – 1)

W 393 r. n.e. zaniechano organizowania igrzysk olimpijskich, gdyż

- A. Rzymianie się nimi nie interesowali.
- B. Teodozjusz I Wielki nie lubił sportu.
- C. należały wyłącznie do kultury greckiej.
- D. były związane z kultem pogańskim.

Zadanie 3. (0 – 1)

Idea starożytnych igrzysk olimpijskich odrodziła się w

- A. VIII w. p.n.e.
- B. IV w. n.e.
- C. XIX w. n.e.
- D. XX w. n.e.

Zadanie 4. (0 – 1)

Organizację X Igrzysk Olimpijskich powierzono

- A. rządowi Stanów Zjednoczonych.
- B. władzom miejskim Los Angeles.
- C. baronowi de Coubertinowi.
- D. mieszkańcom Ameryki.

Zadanie 5. (0 – 1)

Nagrodę *fair play* w sporcie przyznaje się głównie za walkę

- A. zaciętą.
- B. poprawną.
- C. przepisową.
- D. szlachetną.

Tekst II

Ruch olimpijski uważany jest za największy ruch społeczny we współczesnym świecie. Wchłania politykę i sztukę, angażuje biznes, wreszcie – co najważniejsze – kreuje bohaterów naszych czasów. Igrzyska olimpijskie oglądają miliardy ludzi na całym świecie. Jest to „teatr ogromny” i otwarty dla ludzi różnych ras, religii i ustrojów politycznych.

Igrzyskom przyświecają słowa barona Pierre’a de Coubertina, który w roku 1927 w antycznej Olimpii w odezwie skierowanej do młodzieży całego świata powiedział: *W czasach obecnych, tak pełnych wspaniałych możliwości, a z drugiej strony obfitujących w tyle niebezpieczeństw, nowoczesny olimpizm ma być szkołą etycznego ideału i czystości moralnej, wytrzymałości fizycznej i cielesnej siły.*

Coubertin stworzył także program otwarcia i zamknięcia igrzysk olimpijskich. Główne elementy ceremoniału olimpijskiego powstawały z jego inspiracji, bądź sam był ich wyłącznym autorem. Stałymi elementami „teatru olimpijskiego” są hymn, znicz, i przyrzeczenie olimpijskie, a nade wszystko flaga olimpijska i hasło: Citius – Altius – Fortius¹. Każdy z tych elementów ma swoją historię.

Autorami hymnu olimpijskiego są artyści greccy. Prawykonanie hymnu odbyło się podczas I Nowożytnych Igrzysk Olimpijskich w Atenach w 1896 roku.

Symbolem trwałości idei olimpijskiej jest święty ogień olimpijski. Od olimpiady w Berlinie w 1936 roku ustalił się zwyczaj przenoszenia ognia przez sztafetę biegaczy z antycznej Olimpii przez Ateny do miasta kolejnych igrzysk.

Przyrzeczenie składają zawodnicy i sędziowie przez swoich przedstawicieli. Ten ważny fragment ceremonii otwarcia igrzysk olimpijskich bezpośrednio nawiązuje do czasów starożytnych. Antyczni zawodnicy przysięgali, że pod karą grzywny i chłosty będą w sposób uczciwy startowali w igrzyskach. Przysięgę zmienioną później na przyrzeczenie wprowadzono dopiero w Antwerpii w 1920 roku. Obecna forma tego tekstu brzmi następująco: *W imieniu wszystkich zawodników przyrzekam, że pragniemy stanąć do igrzysk olimpijskich we współzawodnictwie opartym na lojalności i poszanowaniu rządzących nimi przepisów oraz uczestniczyć w igrzyskach w duchu rycerskim dla chwały sportu i honoru naszych ekip.*

Symbolem ruchu olimpijskiego jest pięć splecionych ze sobą kolorowych kół na białym tle. Przyjmuje się nieoficjalnie, że reprezentują one unię pięciu kontynentów: kolor niebieski oznacza Europę, czarny – Afrykę, czerwony – Amerykę, żółty – Azję, zielony – Australię i Oceanię. Natomiast biel tła flagi olimpijskiej ma oznaczać przestrzeń, w której zgodnie koegzystują ze sobą wszystkie narody świata.

Na podstawie: K. Zuchora, Polska Akademia Olimpijska, 2000 r.

¹ Citius – Altius – Fortius (łac.) *Szybciej – Wyżej – Silniej*

Zadanie 6. (0 – 1)

Celem ruchu olimpijskiego jest

- A. gromadzić pieniądze.
- B. inspirować sztukę.
- C. jednoczyć ludzi.
- D. wpływać na politykę.

Zadanie 7. (0 – 1)

Symbol trwałości idei olimpijskiej związany jest z

- A. hymnem.
- B. flagą.
- C. hasłem.
- D. ogniem.

Zadanie 8. (0 – 1)

Hasło: Citius – Altius – Fortius pochodzi z języka

- A. greckiego.
- B. włoskiego.
- C. łacińskiego.
- D. francuskiego.

Zadanie 9. (0 – 1)

Przyrzeczenie składane przez współczesnych zawodników igrzysk olimpijskich odwołuje się do

- A. wzorców rycerskich.
- B. wartości religijnych.
- C. ideałów patriotycznych.
- D. postaw humanistycznych.

Zadanie 10. (0 – 1)

Związek między nowoczesnym olimpizmem (tekst II) a greckim ideałem kalokagatii (tekst I) można określić jako

- A. deformację.
- B. kontynuację.
- C. odstępnie.
- D. zaprzeczenie.

Zadania od 11. do 17. rozwiąż na podstawie tekstu III.

Tekst III

Sotion nie mógł ustać w miejscu oczekując swej kolei. [...] Ujął wreszcie dysk spotniałą dłonią i nie obsypawszy go piaskiem rzucił. Krążek zawirował w powietrzu i jeszcze na stadionie kręcił się jak bąk, ale miejsce pierwszego zetknięcia z ziemią trwało smutną szczerbą wśród najgorszych rzutów.

Wtedy publiczność okazała Sotionowi swe serce. Każdy go odczuł i zrozumiał, dusze wychowane w gimnazjonach¹ zahartowane w instynkcie współzawodnictwa, widziały wyraźnie, co się w nim dzieje. Był jak lunatyk i lada głos mógł go strącić w przepaść. Ani jeden szmer się nie podniósł.

Z innych powodów widzowie wstrzymali oddechy, gdy Sotion po raz trzeci zbliżył się do balbis².

Był zupełnie spokojny. Prawą nogę wysunął naprzód, i chociaż ciężar ciała opierał się na lewej nodze, prawa, w napiętych mięśniach łydki i w mocno osadzonej stopie, była gotowa do podtrzymania go w ruchu. Odwołał się do niej w następnej chwili, gdy przerzucając dysk z lewej do prawej dłoni, pochylił się ku przodowi, potem gwałtownie odwrócił się w prawo, przegięty całą postacią, żywa zapowiedź brązu Myrona, i znów się wyprostował przenosząc ciężar ciała na lewą nogę, i wreszcie po raz ostatni cofnął się w tył, i ramię rozhuśtane trzykrotnym rozmachem, wspaniała dźwignia ze ścięgien i mięśni, puściło dysk.

Leciał płasko krawędź powietrze, cicho, rzekłbyś, samym błyskiem, a kiedy spadł, podskoczył z brzękiem raz, dwa razy i tak w skurczach i jękach przedśmiertnych oddał swą duszę, częstkę wiekuistego ruchu.

Sotion po rzucie stał z wyciągniętym ramieniem, wsparty na wszystkich mięśniach prawej nogi, płuca były pełne oddechu, aż głęboki, porywczy krzyk wydarł się z nich, skoro dysk minął granicę Ikkosa³.

Myron, *Dyskobol*, marmurowa kopia rzymska brązowego posagu ok. 450 r. p.n.e.

Jan Parandowski, *Dysk olimpijski*, Warszawa 1987 r., s.180 – 181.

¹ gimnazjon – plac albo budynek (z dziedzińcem, salami, kąpielami), gdzie gimnastykowano się; szkoła.

² balbis – miejsce, z którego zawodnik rzuca dyskiem.

³ granica Ikkosa – wynik osiągnięty przez zawodnika o imieniu Ikkos.

Zadanie 11. (0 – 1)

Bohaterem przytoczonego fragmentu jest

- A. Jan Parandowski.
- B. jeden ze sportowców.
- C. dysk olimpijski.
- D. każdy widz.

Zadanie 12. (0 – 1)

Po nieudanym rzucie widzowie wspierali zawodnika

- A. bijąc brawo.
- B. głośno krzycząc.
- C. podnosząc szmer.
- D. zachowując ciszę.

Zadanie 13. (0 – 1)

Narrator relacjonuje przygotowania do kolejnego rzutu dyskiem, podziwiając

- A. sprawność zawodnika.
- B. urodę młodzieńca.
- C. dzieło Myrona.
- D. lot dysku.

Zadanie 14. (0 – 1)

Który z wyrazów opisuje dysk w locie?

- A. Jęk.
- B. Błysk.
- C. Skurcz.
- D. Podskok.

Zadanie 15. (0 – 1)

Wyrażenie *żywa zapowiedź brązu Myrona* łączy postać Sotiona z

- A. wierszem.
- B. obrazem.
- C. rzeźbą.
- D. medalem.

Zadanie 16. (0 – 1)

Sylwetka *Dyskobola* Myrona jest

- A. bezwładna.
- B. statyczna.
- C. rozluźniona.
- D. dynamiczna.

Zadanie 17. (0 – 1)

Które dzieło sztuki najlepiej przedstawiłoby wydarzenia opisane w tekście III ?

- A. Film.
- B. Obraz.
- C. Rzeźba.
- D. Fotografia.

Zadania od 18. do 22. rozwiąż na podstawie tekstu IV.

Tekst IV

Od czasu, kiedy sport stał się pewnego rodzaju przedsięwzięciem komercyjnym¹, wszystko się w nim pomieszało. Osiągnięcie wielkich i wspaniałych wyników wymaga tyle pracy i tylu poświęceń, że jest rzeczą zrozumiałą i słuszną jakieś zadośćuczynienie temu w korzyściach życiowych, materialnych. Częstokroć ta korzyść materialna, która jest nie tylko już indywidualna, ale i zespołowa, jak gdyby przymusza sportowców do nieprzestrzegania tego, co zawsze uważaliśmy za istotę sportu. Im przede wszystkim chodzi o to, żeby za wszelką cenę wygrać. [...]

Kiedyś powstało [...] takie powiedzenie: sportowe zachowanie, zachować się po sportowemu. Czy dziś jest ono wciąż aktualne? Mam wątpliwości. Owszem, widzimy rozmaite piękne zachowania się sportowców, wyróżniane wszelako w gazetach jako coś nadzwyczajnego.

W pewnym sensie zasadę sportu i sportowej postawy kompromituje istnienie nagrody *fair play*. Tego nie powinno być w sporcie. Jeśli istnieją nagrody *fair play*, to znaczy, że ten, kto walczy *fair*, wyróżnia się od innych. Podejrzana to dla mnie nagroda, a właściwie nie tyle sama nagroda – doceniam bowiem jej szlachetne intencje – tylko podejrzany jest dla mnie sport, który skłonił ludzi do ufundowania takiej nagrody. Sportowe zachowanie się zawodników ... dawniej uważano to za normalne. Weźmy na przykład Jerzego Kuleja², dwukrotnego mistrza olimpijskiego, który nigdy nie wykorzystywał na ringu swej przewagi po to, by wykończyć przeciwnika. Jeżeli mógł, raczej go oszczędzał.

Stanisław Dygat, *Medale i charaktery*, w: *Kolonoatnik*, s. 81 – 82.

¹ przynoszący dochód, obliczony na zysk, uzależniający działanie od ekwiwalentu pieniężnego, towarowego itp.

² Kulej Jerzy (19 X 1940 Częstochowa), bokser kategorii lekkopółśredniej, zawodnik Startu Częstochowa i Gwardii Warszawa, dwukrotny złoty medalista olimpijski (1964, 1968), trzykrotny brązowy medalista Mistrzostw Europy, ośmiokrotny mistrz Polski (1961 – 1970); trener.

Zadanie 18. (0 – 1)

Zmiany w sporcie spowodowane komercjalizacją są, według Dygata, zjawiskiem

- A. błahym.
- B. korzystnym.
- C. niekorzystnym.
- D. potrzebnym.

Zadanie 19. (0 – 1)

Według autora tekstu IV najważniejszą sprawą w sporcie jest

- A. korzyść materialna.
- B. bezinteresowna walka.
- C. wygrana za wszelką cenę.
- D. zwycięstwo reprezentacji.

Zadanie 20. (0 – 1)

Odczucie autora tekstu IV wobec nagrody *fair play* to

- A. sprzeciw.
- B. aprobata.
- C. akceptacja.
- D. obojętność.

Zadanie 21. (0 – 1)

Wypisz z tekstu IV przykład zachowania *fair play*.

.....

Zadanie 22. (0 – 3)

Ułóż trzy pytania do wywiadu ze Stanisławem Dygatem tak, aby każdy akapit tekstu IV stanowił odpowiedź na jedno pytanie.

1.

.....

2.

.....

3.

.....

Zadanie 23. (0 – 1)

Na podstawie tekstu I wymień trzy wartości, jakie powinny cechować każdą walkę sportową.

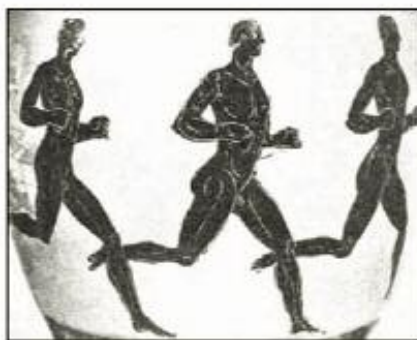
.....

.....

.....

Zadanie 24. (0 – 1)

Napisz, jakie dyscypliny sportu przedstawiono na ilustracjach pochodzących z waz greckich.

Zadanie 25. (0 – 1)

Zgodnie z informacjami zawartymi w tekście I zaznacz na osi wieki, w których miały miejsce następujące wydarzenia:

- pierwsze historyczne igrzyska olimpijskie - literą A
- ukazanie się edyktu zakazującego organizacji igrzysk olimpijskich - literą B
- wznowienie igrzysk w czasach nowożytnych - literą C.

IX	VIII	VII	VI	V	IV	III	II	I	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX
----	------	-----	----	---	----	-----	----	---	---	----	-----	----	---	----	-----	------	----	---	----	-----	------	-----	----	-----	------	-------	-----

Zadanie 26. (0 – 1)

Określ rok 2003 w systemie obliczania czasu zwanego *erą olimpijską*. Wykorzystaj informacje zawarte w tekście I.

.....

.....

Zadanie 27. (0 – 1)

Napisz hasło promujące sport.

.....

Zadanie 28. (0 – 5)

Na podstawie tekstu II ulóż pięć pierwszych punktów programu uroczystości otwarcia igrzysk olimpijskich. Zastosuj równoważniki zdań we wszystkich punktach.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Napisz list, który mógłby zostać odczytany na uroczystości otwarcia igrzysk olimpijskich w 2004 roku, skierowany do startujących w nich sportowców.
Wykorzystaj w swojej pracy dwa przykłady z arkusza i zastosuj dowolnie wybrany cytat.

BRUDNOPIS

BRUDNOPIS

BRUDNOPIS

*Partner prasowy
próby egzaminacyjnej*

